

TANTS LÄBI AEGADE.

Teater on minu elus alati tähtsal kohal olnud. Näitlejate jäljendamis- ja ümberkehastumisoskust olen ma hinnanud kui väärtuslikku kunsti, mis teeb võimalikuks vähemalt hetkeks viibida mingis teises ajastus, erakordsete karakterite keskel või osa saada täiesti ootamatutest sündmustest, mis toimuvad sinu enese silmade all. Teater on seda väärt, et viia inimest välja hallist argipäevast ja aidata unustada igapäevased mured.

Nii tundsin ka mina, et vajan mingit vaheldust, midagi uut ja põnevat. Mis see võis olla, seda ma täpselt veel ei teadnud. Kui ma aga leidsin end lugemas sõnu: "Konservatoorium ehk abielu ajalehe kuulutuse kaudu", torgatas mulle pähe mõte, mida olingi oodanud: Miks mitte balletti vaatama minna? See maailm oligi minust juba liiga kaugele jäänud ja viimane aeg oli seda uuesti tundma õppida. See kuninglik tants on püsinud ju läbi aegade, alates juba renessansi ajast. Kahjuks on ta teiste tantsuvoolude varju jäänud ja millegipärast pole ma talle eriti tähelepanu pööranud. 5. oktoobril istusingi ma Estonia Teatri saalis, et osa saada taani balleti ajaloo kuulsaima nime, Bournanville'i, loomingust. "Konservatoorium", mis esietendus 1849. aastal Taani Kuninglikus Teatris, on loodud kuulsa koreograafi enda mälestuste põhjal, mis pärinevad ta õpingupäevadest kuulsas Conservatoire's. Bournanville tagas ka taani balleti rahvusvahelise kuulsuse.

Bournanville'i stiil on Eestis küllalt uus. Tantsu puhul torkas kohe silma selle kergus ja hoogsus. Väikesed, kerged hüpped ja kiired sammud on just sellele stiilile iseloomulikud. Tantsus ei näinud ma kõrgeid hüppid ega erilist graatsiat. Etendust jälgides hakkasin ma järjest rohkem mõistma, kui palju raskem on enese väljendamine balletis kui tavalise teatrietenduse puhul. Kuna sõnade kasutamine pole lubatud, tuleb sõnade asemel kasutada miimikat, mis nõuab päris palju näitlejameisterlikkust. Eriti raske võis olla koomiliste momentide tekitamine. Kohati tunduski mulle mõni koomiline stseen ülepakutuna, aga kuna balleti üldine iseloom oli kergelt naiivne ja isegi natuke ülemeelik, ei muutunud see häirivaks. Üldse oli balleti stiil mulle täiesti uudne, kuna minu arusaamise järgi on ballett alati olnud väga graatsiline, õrn, sujuv ja

lihtsalt ilus. Seekord oli aga kogu meeleolu hoopis teine. Särtsakast esitusest käis läbi isegi kerge pilkenoot.

Selle ajastu kohaselt peeti häbiväärseiks ajalehekuulutusi, milles otsiti elukaaslast. Nii tehti ka vanahärra Dufour pilkealuseks, kes tahtis vanaduspäevi noore ja rikka neiu kõrval mööda saata. Samas unustab täitmatu balletikooli direktor oma lubaduse majapidajannat kosida. Balletikooli õpilased mängivad ebaõiglaselt käitunud Dufourile vingerpussi ja esinevad ise maskeeritult kohtamisele tulnud neidudena. Pärast pettuse avastamist on häbistatud direktor õnnelik, leides lõpuks kellegi kindla ja endale sobiva inimese. Majapidajanna madame Bonjour on alati ta kõrval olnud, aga inimene ei oska tihti näha ja hinnata seda õnne, mis tal on, vaid otsib rahutult midagi uut ja tormab mõttetult ja pimesi läbi elu. Peale Dufouri saab õnnelikuks ka andekas tantsija Fanny, kelle talent avastatakse ja kes saab publiku tunnustuse osaliseks. Kuigi etenduse lõpp on väga traditsiooniliselt õnnelik ja ka õpetlik, tekitab see igatahes väga positiivseid tundeid ja kõrgendab meeleolu. Juba tuju tõstmiseks tasuks seda vaadata.

Holger Simon Paulli komponeeritud muusika andis etendusele palju juurde. Võib öelda, et ballett on isegi täiuslikum kui tavaline draama, sest siin on ühendatud nii tants, muusika kui ka näitlemine, kusjuures kõik on sulanud ühtseks tervikuks. Väga originaalne mõte oli minu arvates ajalehe kujutamine, mis varjas lava enne etenduse algust vaatajate eest. Ajalehe veergudel paistis läbi prilliklaasi suurendatud tekst, mis oligi etenduse sisuks: härra Dufouri ajalehekuulutus, milles ta kutsus noori neide kohtuma Henri IV paviljoni terrassile abiellumise eesmärgil. Kõige rohkem elavust andis etendusele kindlasti härra Dufouri saamatus ja kohmakus, aga ka kelnerite etteaste ja naiseks maskeerunud balletiõpetaja Alexis mõjusid vaimukalt.

Ma ei kahetse kindlasti, et ma seda etendust vaatamas käisin. Vaev ja töö, mis selle kõige taga oli, paistis päris suur olevat ja tasus ennast igati ära. Rahvast oli saalis kahjuks vähe ja eriti noori inimesi. Uued rütmikad ja kiired tantsud on kindlasti omal kohal, aga hinnata tuleks ka balletti kui klassikalist tantsu, mis on olnud juba ammu enne paljusid teisi tantse ja suutnud ikka publiku tähelepanu köita. Seda väärtust tuleb minu arvates hoida. Soovitaksin ka teistel, kes erilised balletisõbrad pole olnud, vahelduse mõttes mõnel etendusel ära käia. Äkki leiab keegi teine veel selles enda jaoks midagi uut ja väärtuslikku, mida ta pole osanud enne märgata.